

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Живопис	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	1

ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семестр 1 (осінь 2020)
01 вересня — 21 грудня

Викладач Надобко Сергій Володимирович, доцент, PhD (канд. юрид. наук)
Е-mail nadobko_s@ukr.net
Заняття Середа 09,00 –10.35, ауд. 112 (3 корпус)

Консультації П'ятниця 15.00–16.00
Адреса ауд. 203, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон (057) 706 02 38 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Правові основи професійної діяльності);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента / -ки, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.*

Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Конституцією України проголошено право кожної людини на підприємницьку діяльність та право на працю. Водночас, зазначені декларативні норми знаходять своє подальше відображення у інших нормативно-правових актів, які направлені на врегулювання відносин у сфері здійснення підприємницької діяльності та трудових відносин.

Навчальна дисципліна "Правові основи професійної діяльності" має комплексний характер, а саме економічну та правову природу. Як свідчить практика читання дисципліни "Правові основи професійної діяльності" ґрунтовному засвоєнню знань сприяє виконання самостійної роботи студентами, ознайомлення з законодавчими актами та вирішення практичних завдань.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Демонстрація матеріалу за допомогою лабораторних приладів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з

дисципліни та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій:

Методичні рекомендації

1. Надобко С. В. Правові основи професійної діяльності: навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форми навчання. Харків : ХДАДМ, 2018. 184 с.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою вивчення дисципліни «Правові основи професійної діяльності» є поглиблене вивчення правового регулювання сфери господарювання, а саме ведення підприємницької діяльності у її правовому осяганні, а також формування знань щодо основоположних засад трудового права, умінь правильного застосування положень нормативно-правових актів щодо відносин у сфері праці та відносин, що тісно пов'язані з трудовими гарантіями (відпустки, режим робочого часу, окремі особливості припинення трудових відносин тощо). Роз'яснюються основні вимоги законодавства щодо трудових відносин, зокрема, порядку укладення трудового договору, умов праці, оплати праці, прав і обов'язків працівників і роботодавців, дисципліни праці тощо.

Завдання дисципліни:

- вивчення особливостей організаційно-правових форм ведення підприємницької діяльності;
- ознайомлення з чинним українським та міжнародним законодавством стосовно особливостей державної реєстрації господарських товариств;
- аналіз існуючих правових форм підприємств та організацій, а також визначення особливостей їх організації та функціонування;
- вивчення особливостей прийняття на роботу та оформлення трудових відносин;
- аналіз існуючих підстав припинення трудових відносин, прав та гарантій працівників та роботодавців;
- набуття навичок роботи з нормативними актами;
- застосування набутих знань у вирішенні практичних питань у сфері правового регулювання підприємницької діяльності та трудових відносин;
- уміння орієнтуватися у правовій документації;
- оволодіння основними методами розв'язання правових ситуацій, що виникають у процесі професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- суб'єктів господарювання;
- організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності;
- правову характеристику корпоративних відносин;
- основні принципи господарської діяльності; майнову основу господарювання; господарські зобов'язання; відповідальність за правопорушення в сфері господарювання; засоби державного регулювання господарської діяльності;
- основні положення Конституції України, Кодексу законів про працю України, рішень Конституційного Суду України з питань застосування трудового законодавства, стан судової практики;
- сферу дії законодавства про працю;
- порядок та способи оформлення трудових відносин, права та гарантії працівників та керівників підприємств, установ, організацій, які використовують найману працю;
- особливості припинення трудових відносин з ініціативи працівника та роботодавця, підстави та види відпусток й інших особливостей у сфері реалізації права на працю.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Правові основи професійної діяльності – одна з дисциплін професійної та практичної підготовки, яка сприяє розвитку у студентів вмінь та навичок, а також теоретико-прикладних знань пов'язаних із визначенням організаційно-правових форм ведення підприємницької діяльності та реалізацією основоположного права на працю.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами протягом 4-го року, 1-го семестру (3 кредити ECTS 90 навчальних годин, у тому числі 30 – аудиторних занять та 60 поза аудиторних, самостійних).

Курс має 2 змістовні модулі, 14 тем.

МОДУЛЬ №1

Тема 1. Господарська діяльність як основа професійної діяльності.

Тема 2. Правове становище підприємств.

Тема 3. Правовий статус господарських товариств.

Тема 4. Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання.

Тема 5. Господарські договори.

Тема 6. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

МОДУЛЬ №2

Тема 1. Трудові правовідносини та поняття трудового договору.

Тема 2. Відмежування трудового договору від цивільно-правових угод.

Тема 3. Підстави та порядок припинення трудових відносин й розірвання трудового договору.

Тема 4. Особливості регулювання робочого часу і часу відпочинку.

Тема 5. Поняття, функції і принципи оплати праці.

Тема 6. Поняття та види трудових спорів. Особливості їх вирішення.

Тема 7. Особливості регулювання праці окремих категорій працівників.

Тема 8. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять (лекційні та семінарські). Також велике значення в процесі навчання та закріплення знань має самостійна робота студентів, творча та індивідуальна робота. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

Під час самостійної роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на заняття.

Формами самостійної роботи є:

- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- підготовка до контрольних навчальних заходів.

Поглиблення знань студентів з навчальної дисципліни; напрацювання навичок самостійної роботи з науковою літературою, формування вмінь у викладенні теоретичних питань, а також у правильному застосуванні чинного законодавства – основна мета індивідуальної роботи.

Зміст – це поглиблене опрацювання навчальної літератури, рекомендованої наукової літератури, чинного законодавства й практики його застосування.

Форма виконання індивідуальної роботи узгоджується із викладачем, при оцінюванні індивідуальної роботи студента до уваги беруться наступні критерії:

- оригінальність викладення матеріалу;

- повнота розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження;
- висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження;
- дотримання логіки та послідовності викладу, володіння матеріалом обраної теми;
- якісне оформлення індивідуальної роботи з дотриманням вимог вищої школи, грамотність, особливості стилю викладу;
- ступінь особистого внеску студента, а також наявність власних аналітичних висновків;
- використання рекомендованої літератури, наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною

роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину.

РОЗКЛАД КУРСУ

МОДУЛЬ	ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	АУДИТОРНІ ГОДИНИ	САМОСТІЙНА РОБОТА
I	1. Господарська діяльність як основа професійної діяльності. Поняття, ознаки види та принципи господарської діяльності. Поняття, ознаки та види господарських правовідносин. Методи правового регулювання господарських відносин. Система господарського права та господарського законодавства. Поняття, ознаки та види суб'єктів господарських правовідносин. Основи правового статусу суб'єктів господарювання.	2	2
	2. Правове становище підприємств. Поняття та ознаки підприємства. Види та організаційно-правові форми підприємства. Правове становище державних підприємств. Правове становище комунального підприємства. Правове становище підприємств колективної власності. Правове становище приватних та інших підприємств. Правове становище об'єднань підприємств.	2	2
	3. Правовий статус господарських товариств. Поняття і основи діяльності господарських товариств. Особливості правового статусу акціонерного товариства. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю. Особливості правового становища повного і командитного товариства.	2	2
	4. Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання. Майно у сфері господарювання. Цінні папери та корпоративні права у господарській діяльності.	2	2
	5. Господарські договори. Поняття, ознаки і функції господарського договору. Види господарських договорів. Порядок укладення, зміни та розірвання господарських договорів. Зміст і форма господарського договору.	2	2
	6. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. Поняття, ознаки, принципи та функції відповідальності у господарській діяльності. Підстави та межі відповідальності. Види та форми відповідальності у сфері господарювання.	2	2
	7. Трудові правовідносини та поняття трудового договору. Поняття трудових правовідносин. Умови та підстави виникнення трудових правовідносин, їх зміст. Поняття і значення трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст, форма, строк та види трудового договору. Порядок укладення трудового договору. Особливості укладання окремих видів трудових договорів.	4	4

II	8.	Відмежування трудового договору від цивільно-правових угод. Спільні та відмінні риси трудового договору та цивільно-правової угоди. Особливості працевлаштування та оплати праці.	2	2
	9.	Підстави та порядок припинення трудових відносин й розірвання трудового договору. Загальна характеристика підстав припинення трудових правовідносин, їх класифікація. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Додаткові підстави припинення трудових правовідносин. Порядок звільнення і проведення розрахунку, вихідна допомога.	2	2
	10.	Особливості регулювання робочого часу і часу відпочинку. Поняття і види робочого часу. Поняття та види часу відпочинку. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічні додаткові відпустки, їх види, порядок надання.	2	2
	11.	Поняття, функції і принципи оплати праці. Поняття, структура та особливості заробітної плати. Методи регулювання оплати праці. Системи оплати праці. Обмеження відрахувань із заробітної плати.	2	2
	12.	Поняття та види трудових спорів. Особливості їх вирішення. Поняття і види трудових спорів, причини їх виникнення. Організація комісії по трудових спорах, її компетенція. Колективні трудові спори: предмет, сторони, момент виникнення. Поняття страйку та порядок його проведення.	2	2
	13.	Особливості регулювання праці окремих категорій працівників. Гарантії, пільги й переваги у сфері праці для жінок. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Особливості правового регулювання праці осіб зі зниженою працездатністю. Обов'язки роботодавця по створенню необхідних умов для працівників, які поєднують роботу з навчанням.	2	2
	14.	Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства. Поняття нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю, їх відмінності. Державний нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю. Органи контролю за додержанням законодавства про працю, їх повноваження.	2	2
	Контроль за здійсненням господарської діяльності. Поняття та принципи нагляду у сфері господарської діяльності. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарської діяльності.	-	10	
	Колективний договір. Поняття і сторони колективних договорів. Порядок укладення колективного договору. Зміст колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність сторін.	-	10	
	Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Поняття, значення і функції матеріальної відповідальності у трудовому праві. Її відмінності від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності працівників. Види матеріальної відповідальності працівників. Випадки, що виключають матеріальну відповідальність.	-	10	

Форма звітності	Бали
Модуль I	0-25
Модуль II	0-25
Індивідуальна робота	0-20
Залік	0-30
Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Здійснюється шляхом складання суми балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю. Оцінювання здійснюється за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та за шкалою ECTS, де:

«А» – 90-100 балів – відмінно - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою);

«В» – 82-89 балів – дуже добре - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками);

«С» – 74-81 бали – добре - (теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками);

«D» – 64-73 бали – задовільно (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками);

«E» – 60-63 – достатньо (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки);

«FX» – 35-59 балів – умовно незадовільно (теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки);

«F» – 1-34 балів – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вінник О. М. Господарське право : курс лекцій / О. М. Вінник. – К. : Атака, 2004. – 624 с.
2. Господарське право України : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Н. О. Саніахметової. – Х. : «Одіссей». – 2005. – 608 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Офіційний вісник України, 2003, № 11 (28.03.2003), ст. 462.
4. Господарський кодекс України: науково-практичний коментар / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, В. М. Коссака та ін. ; за ред. О. І. Харитонової. – Х. : «Одіссей». – 2007. – 832 с.
5. Держава та її органи як суб'єкти трудового права: теоретико-прикладний нарис: моногр. / К.В. Гончарова, Ю.Ю. Івчук, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко; за наук. ред. О.М. Ярошенко. – Х.: Право, 2014. – 288 с.

6. Єрмоєнко В. Призначення на посаду: актуальні питання теорії і практики // Право України. — 2000. — № 6.
7. Жернаков В. В. Сфера дії трудового права: історичні та методологічні аспекти. Правова держава. — К.: ІнЮре, 1998. — Вип.9.
8. Жернаков В. Правове регулювання праці: співвідношення трудового і цивільного права // Право України. — 2000. — № 7.
9. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами (за станом законодавства та постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 серпня 2000 р.) / Відп. ред. О. П. Товстенко. — К.: Юрінком Інтер, 2000.
10. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/card2#Card>.
11. Мілаш В. С. Господарське право : курс лекцій / В. С. Мілаш. — у 2-х частинах. Ч. 1. — Х.: Право, 2008. — 496 с.
12. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол.авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг.ред. В.К. Мамутова. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 688 с.
13. Процевський О.І. Методологічні засади трудового права: моногр. / О.І. Процевський. — Х.: ХНАДУ, 2014. — 260 с.
14. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: моногр. / за наук. ред. проф. Ярошенко О.М. — Х.: Юрайт, 2013. — 288 с.
15. Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора : Сб. науч. тр. / НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. — Донецк: Юго-Восток, Лтд, 2005. — 584 с.
16. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

ДОПОМІЖНА

1. Божко В.М. Принцип рівності в оплаті праці / В. Божко // Вісн. Нац. акад. прав. наук України: зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України. — Х.: Право, 2012. — № 4 (71). — С. 233-245.
2. Бурнягіна Ю.М. Локальне регулювання оплати праці: теоретико-прикладне дослідження: моногр. / Ю.М. Бурнягіна. — Х. : Юрайт, 2014. — 224 с.
3. Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи: правове становище / О. М. Вінник. — К. : Знання. — 1998. — 308 с.
4. Кибенко Е. Р. Корпоративное право Украины : учебное пособие. — Харьков : фирма «Эспада». — 2001. — 288 с.
5. Козуб І. Умова про оплату праці як одна з умов трудового договору / І. Козуб // Підприємництво, госп-во і право: наук.-практ. госп.-прав. журн. — 2013. — № 3. — С. 59-63.
6. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права : Автореферат дис....д-ра юрид. наук (12.00.03). — Київ, 2004. — 36с.
7. Чанишева Г.І. Форми захисту права працівника на своєчасне одержання заробітної плати / Г.І. Чанишева // Актуальні пробл. труд. права і права соц. забезп.: тези доп. та наук. повідомл. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 верес. 2013 р. / за ред. В.В. Жернакова. — Х.: Право, 2013. — С. 94-98.
8. Ярьсько А. Доцільність функціонування комісії по трудових спорах // Право України. — 1998. — № 8.
9. Ярошенко О. Щодо дискримінації в реалізації права на працю // Право України. — 2000. — № 7.